

University of Guilan

Examining the “Borderscape” Approach in Landscape Photography as a Critical Strategy: A Case Study of Richard Misrach’s “Border Cantos” Series

Sona Moayedzadeh^{1*} , Mohammad Khodadadi Motarjemzadeh²

^{1.} Tehran University of Art, Farabi International Campus, Tehran, Iran

^{2.} Associate Professor of Photography, Member of the Photography Faculty, Tehran University of Art, Tehran, Iran

* Corresponding Author, sona.moayedzadeh@yahoo.com

ARTICLE INFO ABSTRACT

IRA, 2026

VOL. 4, Issue 1, PP, 87-106

Receive Date: 29 September 2025

Revise Date: 28 November 2025

Accept Date: 13 November 2025

Publish Date: 22 June 2026

Original Article

KEYWORDS:

Borderscape, Landscape Photography, Critical Strategy, US-Mexico Wall, Richard Misrach

Introduction: Borders, as geopolitical phenomena, not only serve as dividers of nation-state sovereignty but also play a prominent role in shaping spaces, places, and human relations. Major developments in global politics over recent decades have fostered an interdisciplinary interest in borders, and many visual and interdisciplinary artists have engaged with the theme of borderscapes in their work. Although the concept and approach of the “borderscape” largely align with the framework of political geography, it presents borders as non-territorial, mobile spaces based on human flows and interactions. In this perspective, a border is not understood as a fixed location but rather as a dynamic and fluid landscape that extends beyond the demarcation line, traversing peripheral areas and territorial continuities, a landscape that is not confined to a specific space and is continually transforming and being redefined. Within this perspective, the study and analysis of landscape photographs of border walls and fences, as artistic objects, requires an examination of the factors that shape the geography of the border through the enclosure of spaces. Landscape photography, by capturing borderscapes as security spaces, represents violence and population control, and creates the possibility for a critical and ethical examination of border walls and fences as security apparatuses of the state.

Objectives and Research Questions: The objective of this research is to examine the approach of the borderscape in landscape photography as a critical strategy for revealing violence and generating ethical reflection in the audience. This research attempts to answer the following two questions: How does landscape photography reveal the latent violence in the borderscape? How does the borderscape, in landscape photography, enable the possibility of ethical reflection for the audience?

Case Study: In order to address the research questions, the United States–Mexico border wall, as a prominent example of organized violence, provides an appropriate context for examining borderscape photographs. The focus of this research is the examination and analysis of the series of photographs, *Cantos of the Border*, by Richard Misrach as a concentrated case study. This series is an interdisciplinary project prepared in collaboration with Guillermo Galindo, a Mexican multimedia artist, and aims to provide a critique of the policies and campaigns for constructing the wall during the presidency of Donald Trump. The project consists of two main sections, an exhibition and a project book, each designed to provide a comprehensive experience of the borderscape. In this research, the focus is on analyzing selected images from the project book, and the analysis is conducted using a critical aesthetic approach. The critical aesthetic approach, with a focus on the emotional and affective experience of the border, enables the revelation of hidden dimensions of violence in borderscapes and creates a context for eliciting ethical reflection in the audience.

Cite this article:

Moayedzadeh, S. and Khodadadi Motarjemzadeh, M. (2026). Examining the “Borderscape” Approach in Landscape Photography as a Critical Strategy: A Case Study of Richard Misrach’s “Border Cantos” Series. *Interdisciplinary Researches of Art*, 4(1), 87-106. doi: 10.22124/ira.2025.31815.1074

Methodology: The present study is qualitative in nature, based on a fundamental objective, and was conducted using a descriptive-analytical method. The research data were organized theoretically from library and documentary sources, and the images were collected from electronic resources. In this study, drawing on theoretical texts and previous research, the concept of the “borderscape” is examined. The United States–Mexico border wall was selected as a prominent case for examining this approach, as it has been both a site of structural violence and a stage for multiple artistic representations. The research population comprises the works of the photographic series *Cantos of the Border* by Richard Misrach. From this series, three images were purposefully selected because they possessed the greatest visual capacity for critical aesthetic analysis in terms of composition, ambient light, and the form of natural and human-made elements. Additionally, these images, by featuring appropriate signs as Foucaultian apparatuses of security, demonstrate the distribution of power, control, and surveillance within the borderscape.

Results: The results indicated that landscape photography provides an effective framework for visualizing the violence and surveillance mechanisms embedded in the borderscape. The dual nature of the borderscape, by revealing and enabling the simultaneous experience of binary oppositions such as “self and other,” “security and threat,” and “presence and absence,” creates a context for critical reflection and the consideration of political and ethical issues for the audience. Analysis of three photographs from Richard Misrach’s *Cantos of the Border* revealed that through the use of critical aesthetic strategies and the display of tension between visual beauty and structural violence, Misrach transforms the borderscape into a field of inquiry, resistance, and ethical reflection. This approach aligns with Michel Foucault’s concept of “security apparatuses”; Misrach presents walls, fences, and border patrol markers as security apparatuses to reveal both the limitations of the border and the lived experiences of those inhabiting or traversing these spaces. Furthermore, he enacts a form of political performance within the realm of landscape photography, demonstrating that the walls are not merely fixed structures but complex sites of emotion, rupture, trauma, and resistance. In his works, aesthetics and politics coexist closely, enabling the use of imagery for critical examination and the representation of the complexities of power and violence at the border. The study of *Cantos of the Border* shows that Misrach portrays the U.S.–Mexico border not as a static space, but as a dynamic and challenging landscape where aesthetics functions as a strategy for political resistance and critique.

License

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

Copyright © Authors

بررسی رویکرد «چشم‌انداز مرزی» در عکاسی منظره به مثابه استراتژی انتقادی با نمونه‌کاوی مجموعه عکس «کانتوهای مرز» اثر ریچارد میزرک

سونامویدزاده^{۱*}، محمد خدادادی مترجم زاده^۲

۱. دانشگاه هنر تهران، دانشکده پردیس بین‌المللی فارابی، تهران، ایران

۲. دانشیار گروه عکاسی، دانشگاه هنر تهران، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: sona.moayedzadeh@yahoo.com

اطلاعات مقاله	چکیده
پژوهش‌های میان‌رشته‌ای هنر، ۱۴۰۵ دوره ۴، شماره ۱، صفحات ۸۷-۱۰۶ تاریخ دریافت: ۰۷ مهر ۱۴۰۴ تاریخ بازنگری: ۰۷ آذر ۱۴۰۴ تاریخ پذیرش: ۱۶ آذر ۱۴۰۴ تاریخ انتشار: ۰۱ تیر ۱۴۰۵	پژوهش حاضر با هدف بررسی رویکرد چشم‌انداز مرزی در عکاسی منظره به عنوان یک استراتژی انتقادی در آشکارسازی خشونت و ایجاد تأمل اخلاقی در مخاطب صورت گرفته است. این پژوهش با گرایشی میان‌رشته‌ای می‌کوشد به پرسش‌های ذیل پاسخ دهد: عکاسی منظره چگونه خشونت نهفته در چشم‌انداز مرزی را آشکار می‌کند؟ چشم‌انداز مرزی چگونه در عکاسی منظره امکان تأمل اخلاقی در مخاطب را فراهم می‌آورد؟ در راستای پاسخ به این پرسش‌ها، دیوار مرزی آمریکا-مکزیک به عنوان نمونه‌ای شناخته شده در ارتباط با سیستم‌های کنترل و نظارت مرزی انتخاب شده است. بدین لحاظ، پژوهش بر مجموعه عکس «کانتوهای مرز» اثر ریچارد میزرک متمرکز است؛ این مجموعه در قالب پروژه‌ای میان‌رشته‌ای و با همکاری هنرمند چندرسانه‌ای گیلرمو گالیندو، در نقد سیاست‌های مرزی دونالد ترامپ تهیه شده است. تحلیل در این پژوهش بر تصاویر برگزیده کتاب پروژه و با بهره‌گیری از رهیافت زیبایی‌شناسی انتقادی صورت گرفته است. پژوهش به شیوه کیفی و به روش توصیفی-تحلیلی سامان یافته و داده‌ها از منابع کتابخانه‌ای گردآوری شده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهند که عکاسی منظره در بستر چشم‌انداز مرزی، ظرفیت قابل توجهی در آشکارسازی خشونت‌های نامرئی و سازوکارهای نظارتی دارد و امکان فهم مرزها را به عنوان مکان‌هایی برای نقد سیاسی و ملاحظات اخلاقی فراهم می‌کند. تحلیل مجموعه عکس «کانتوهای مرز» نشان داد که میزرک با بهره‌گیری از ماهیت دوگانه چشم‌انداز مرزی و تضاد میان زیبایی‌شناسی دیداری و خشونت ساختاری مرز، تجربه‌ای تنش‌آلود از فضا در مخاطب ایجاد می‌کند و مرز را به عرصه‌ای برای پرسش‌گری و تأمل اخلاقی بدل می‌کند. همچنین مشخص شد که عکاسی او با بازنمایی محدودیت‌های مرزی و بازتاب تجربه‌های زیسته افراد درگیر با این فضاها، نوعی پرفورمنس سیاسی را در قالب عکاسی منظره به اجرا می‌گذارد و چشم‌انداز مرز را نه فضایی ایستا، بلکه عرصه‌ای پویا، پیچیده و مملو از قدرت، گسست و مقاومت نمایان می‌سازد.

مقاله پژوهشی

کلیدواژه‌ها: چشم‌انداز مرزی، عکاسی منظره، استراتژی انتقادی، دیوار آمریکا-مکزیک، ریچارد میزرک

ارجاع به این مقاله: مویدزاده، سونا و خدادادی مترجم زاده، محمد. (۱۴۰۵). بررسی رویکرد «چشم‌انداز مرزی» در عکاسی منظره به مثابه استراتژی انتقادی با نمونه‌کاوی مجموعه عکس «کانتوهای مرز» اثر ریچارد میزرک. پژوهش‌های میان‌رشته‌ای هنر، ۴(۱)، ۸۷-۱۰۶. doi: 10.22124/ira.2025.31815.1074

مقدمه و بیان مسئله

مرزها به عنوان پدیده‌های جغرافیایی - سیاسی، نه تنها نقش جداساز حاکمیت‌های دولت - ملت را بر عهده دارند، بلکه در شکل‌دهی به فضاها، مکان‌ها و مناسبات انسانی نیز جایگاهی برجسته دارند. تحولات عمده در سیاست جهانی طی دهه‌های اخیر، موجب شکل‌گیری علاقه‌ای میان‌رشته‌ای به موضوع مرزها شده است و بسیاری از هنرمندان تجسمی و میان‌رشته‌ای در آثار خود به موضوع چشم‌انداز مرزی توجه داشته‌اند. برای نمونه، می‌توان به شماری از هنرمندانی اشاره کرد که در مواجهه با مرز آمریکا و مکزیک، با تمرکز بر چشم‌انداز مرز به خلق آثار هنری پرداخته‌اند. از جمله، گروه هنری مکزیک «تالر یونکه»^۱ که در حوزه هنر محیطی و مداخلات مرزی، مانند گرافیتی و مجسمه‌سازی، فعالیت دارند. والسکیا سوارس^۲، هنرمند برزیلی - آمریکایی، که در پروژهٔ اینستالیشن خود با عنوان «تصویرسازی بهشت» مشارکت داشته است و آنا ترسا فرناندز^۳، هنرمند مکزیک - آمریکایی، که در آثار نقاشی‌اش بر روی دیوار مرزی، به بازنمایی جنبه‌های نمادین و سیاسی منظرهٔ مرز پرداخته است. در حوزهٔ سینما نیز می‌توان به شانتال آکرم^۴ با فیلم «از آن سوی دیگر» اشاره کرد که چگونگی تقسیم و تغییر چشم‌انداز توسط دیوار و جریان عبور در منطقهٔ مرزی را به تصویر می‌کشد.

با وجود این که مفهوم و رویکرد «چشم‌انداز مرزی» تا حد زیادی با چارچوب جغرافیای سیاسی هم‌سو است، مرزها را به عنوان فضاهایی غیرسرزمینی، متحرک و مبتنی بر جریان‌ها و تعاملات انسانی نشان می‌دهد. در این دیدگاه، «مرز نه صرفاً به عنوان یک مکان ثابت، بلکه همچون چشم‌اندازی سیال فهم می‌شود که از خط مرزی فراتر رفته و از محدوده‌های پیرامونی و پیوستگی‌های سرزمینی عبور می‌کند؛ چشم‌اندازی که در فضایی معین محصور نمی‌ماند و همواره در حال دگرگونی و بازتعریف است» (Schimanski, 2015, 35). در چارچوب این نگرش، مطالعه و تحلیل عکس‌های منظره از دیوارها و حصارهای مرزی، به سان ابژه‌های هنری، مستلزم واکاوی عواملی است که با محصوریت فضاها به جغرافیای مرز شکل می‌دهند. چنان‌که میشل فوکو در بحث آپاراتوس‌های امنیت نشان می‌دهد، حاکمیت قدرت خود را از طریق تقسیم‌بندی جغرافیایی اعمال می‌کند و با نقشه‌برداری و سازماندهی فضاهای طبیعی و انسانی، به توزیع و برقراری انضباط و امنیت می‌پردازد (Foucault, 2022, 75). بر این اساس، عکاسی منظره با ثبت چشم‌اندازهای مرزی به عنوان فضاهای امنیتی، خشونت و کنترل جمعیت را بازنمایی کرده و امکان بررسی انتقادی و اخلاقی از دیوارها و حصارهای مرزی را به عنوان آپاراتوس‌های امنیتی دولت فراهم می‌کند. هدف از این پژوهش، بررسی رویکرد چشم‌انداز مرزی در عکاسی منظره به عنوان یک استراتژی انتقادی در آشکارسازی خشونت و ایجاد تأمل اخلاقی در مخاطب است. در

این پژوهش تلاش می‌شود به دو پرسش پاسخ داده شود: عکاسی منظره چگونه خشونت نهفته در چشم انداز مرزی را آشکار می‌کند؟ چشم انداز مرزی چگونه در عکاسی منظره امکان تأمل اخلاقی در مخاطب را فراهم می‌آورد؟

در مسیر پاسخ به این پرسش‌ها، دیوار آمریکا - مکزیک به عنوان نمونه‌ای برجسته از خشونت سازمان یافته در کنترل عبور مهاجران انتخاب شده است. این دیوار، علاوه بر نقش فیزیکی و امنیتی، بستری برای شکل‌گیری انواع آثار هنری و تجربه‌های زیسته مرزی بوده و تحلیل چشم انداز مرزی را به عنوان فضایی سیاسی - زیبایی‌شناختی ممکن می‌سازد. بررسی و تحلیل پژوهش بر مجموعه عکس «کانتوهای مرز»^۵ اثر ریچارد میزرک^۶، عکاس آمریکایی، به عنوان نمونه پژوهی متمرکز است. این مجموعه، یک پروژه میان‌رشته‌ای است که با همکاری گیلرمو گالیندو^۷، هنرمند چندرسانه‌ای مکزیکی، تهیه شده و هدف آن ارائه نقدی بر سیاست‌ها و کمپین‌های ساخت دیوار در دوران ریاست جمهوری دونالد ترامپ است. پروژه شامل دو بخش اصلی، نمایشگاه و کتاب است که هر یک با هدف ارائه تجربه‌ای همه‌جانبه از چشم انداز مرزی طراحی شده‌اند. تمرکز این پژوهش بر تحلیل تصاویر برگزیده از «کتاب پروژه» است و عکس‌ها با بهره‌گیری از رویکرد زیبایی‌شناسی انتقادی بررسی می‌شوند. این رویکرد، با تأکید بر تجربه احساسی و عاطفی مرز، ابعاد پنهان خشونت در چشم اندازهای مرزی را آشکار ساخته و زمینه‌ای برای برانگیختن تأمل اخلاقی در مخاطب ایجاد می‌کند.

تحولات سیاسی و گسترش نظام‌های کنترل، نظارت و مهاجرت‌های غیرقانونی در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که بررسی منظره، به عنوان بخشی از فضای جغرافیایی و قابی که زمین را به تصویر می‌کشد، در بازنمایی خشونت نواحی مرزی اهمیت ویژه‌ای دارد. این چشم اندازها به منزله فضاهای امنیتی، عرصه‌ای هستند که در آن سیاست، جغرافیا و تعاملات انسانی درهم تنیده می‌شوند و از همین رو، تحلیل آن‌ها ضرورتی نظری و انتقادی می‌یابد. این تحقیق می‌کوشد در عصر جهانی‌شدن و جریان‌های فراملی، زمینه‌ای تازه برای تحلیل عکس‌های منظره فراهم آورد؛ تحلیلی که منظره را از سطح بازنمایی بصری فراتر برده و در بستر سیاست‌های مرزی به مثابه متونی ایدئولوژیک و ساختارهای زیبایی‌شناسانه قابل خوانش می‌سازد.

پیشینه پژوهش

رویکرد «چشم انداز مرزی» در پژوهش‌های ایران حوزه‌ای بکر و فاقد پیشینه پژوهشی به شمار می‌رود. در سطح بین‌المللی، این مفهوم میان‌رشته‌ای در رشته‌های متنوعی چون جغرافیا، مطالعات فرهنگی و هنر گسترش یافته و به عنوان فضایی تصویری تحلیل شده است، اما در

عکاسی منظره به طور خاص به مسئله اصلی پژوهش بدل نشده است. در ادامه، برای روشن‌تر شدن دیدگاه این پژوهش، به مطالعاتی که مرتبط با حیطه این تحقیق هستند اشاره می‌شود:

از نخستین پژوهش‌ها، مقاله «مرز آمریکا. مکزیک در سینمای آمریکا: از منظر جغرافیای سیاسی» (Dell'Agnes, 2005) نوشته النا دل‌آگنیس است که به بررسی بازنمایی مرز در سینما می‌پردازد و نشان می‌دهد که این مرز از دیرباز یکی از چشم‌اندازهای پرتکرار در فیلم‌های آمریکای شمالی بوده است. نگارنده مشخص می‌کند که چگونه صنعت فیلم‌سازی آمریکا تجربه عبور از مرز را با معانی خاص سیاسی و ژئوپلیتیکی بازنمایی کرده و مرز را به عنوان بخشی از گفتمان سیاسی درباره رابطه ایالات متحده با همسایه جنوبی‌اش تبدیل می‌کند.

آن لور آمیلهات سزاریدر پژوهشی با نام «دیوارها و هنر مرزی: سیاست نمایش هنری» (Szary, 2012) به بررسی نقش اجرایی و عملکردی دیوارها و موانع معاصر می‌پردازد، که با تغییرات چشم‌انداز قصد تحمیل یک چشم‌انداز ژئوپلیتیکی را دارند. نگارنده در این مقاله رابطه میان هنر و مرز را مورد توجه قرار داده است و نشان می‌دهد که نوعی «هنر مرزی» در حال ظهور است؛ هنری که روی مرز خلق می‌شود، از مرز متولد می‌شود یا علیه مرز شکل می‌گیرد.

النا دل‌آگنیس و آن لور آمیلهات سزاری در مقاله‌ای مشترک «چشم‌اندازهای مرزی: از مناظر مرزی تا زیبایی‌شناسی مرز» (Dell'Agnes & Szary, 2015) به بررسی نقش تولیدات فرهنگی در مطالعات مرزی می‌پردازند. آن‌ها نشان می‌دهند که برای درک دینامیک‌های مرزی، توجه به انواع فرهنگ‌ها و آثار هنری در مناطق مرزی، بر روی خود مرز یا مرتبط با فرایندهای مرزی، ضروری است.

جوهان شیمنسکی در مقاله «زیبایی‌شناسی مرز و فاصله‌گذاری فرهنگی در چشم‌انداز مرزی نروژ- روسیه» (Schimanski, 2015) نقش هنر و ادبیات را در شکل‌دهی و بازتعریف چشم‌اندازهای مرزی بررسی می‌کند. نگارنده استدلال می‌کند که آثار هنری و ادبی می‌توانند با ایجاد مقاومت، فرایندهای مرزبندی را نقد کرده و اهمیت ژئوپلیتیکی مرزها را آشکار سازند.

کریستی ال. اولیباری در مقاله «مستندسازی مرز ایالات متحده و مکزیک: عکاسی، حرکت و تناقض» (Ulibarri, 2019) به بررسی نقش عکاسی حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای در شکل‌دهی روایت‌های متناقض درباره مسئله مهاجرت و امنیت ملی در مرز آمریکا- مکزیک می‌پردازد. نگارنده با تحلیل آثار عکاسی خبری دان بارلتی^۸ و آثار مستند دیوید تیلور، نشان می‌دهد که هر دو هنرمند با وجود تفاوت در رویکرد، مسائل مهاجرت و امنیت را ثبت می‌کنند و عمدتاً ساختارهای ملی‌گرایانه و سیاسی را بازنمایی می‌کنند و کمتر به فرایندهای اقتصادی جهانی توجه دارند.

فرانچسکو موز و ساموئل جی. اشپیگل در پژوهشی با عنوان «چرخش زیبایی‌شناسی در مطالعات مرزی: جغرافیای بصری قدرت، کشمکش و نفوذ» (Moze & Spiegel, 2022) به بررسی گرایش زیبایی‌شناختی در مطالعات مرزی پرداخته و به نقش بصری نقشه‌ها، عکس‌ها و ویدئوها در شکل‌دهی به فرایندهای مرزبندی تأکید کرده و نشان می‌دهند که پرداختن مستقیم و دقیق به جغرافیاهای بصری قدرت و کنش‌های مرزی، می‌تواند در توسعه نظریه‌ها و روش‌های زیبایی‌شناختی در مطالعات مرزی بسیار مؤثر باشد.

یکی از جدیدترین و در عین حال محدود پژوهش‌هایی که مرتبط با عکاسی منظره و چشم‌انداز مرزی است، پژوهش میریام امری تحت عنوان «نشت نور به عنوان روش: نظریه‌پردازی یک حادثه عکاسی» (Amri, 2025) است. این پژوهش یک پروژه مطالعاتی مبتنی بر عکاسی از پسماند، در مرز شمال غربی تونس است. مستندسازی منطقه نشان می‌دهد که مادیت پسماند و حضور آن در «همه‌جا» به عنوان یک رسانه، موقعیت مردم ساکن در حاشیه دولت - ملت را آشکار می‌کند و درک ما را از مرزنشینی تحت تأثیر قرار می‌دهد. با این حال، تمرکز اصلی این پروژه بر بازنمایی زیست‌محیطی است و جنبه‌های نظری و میان‌رشته‌ای مفهوم چشم‌انداز مرزی در عکاسی منظره توسعه نیافته است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف بنیادی و از نوع کیفی بوده و به روش توصیفی - تحلیلی انجام گرفته است. داده‌های پژوهش به صورت نظری از منابع کتابخانه‌ای و اسنادی سامان یافته و تصاویر از منابع الکترونیکی گردآوری شده‌اند. در این تحقیق، با استناد به پژوهش‌های پیشین، رویکرد «چشم‌انداز مرزی» واکاوی می‌شود. دیوار آمریکا - مکزیک به عنوان نمونه برای بررسی این رویکرد انتخاب شده است؛ زیرا هم عرصه خشونت ساختاری مرز و هم صحنه بازنمایی‌های هنری متنوع بوده است. جامعه آماری پژوهش شامل آثار منتخب از مجموعه عکس «کانتوهای مرز» اثر ریچارد میزرک است؛ مجموعه‌ای که در قالب پروژه‌ای میان‌رشته‌ای و چندرسانه‌ای ارائه شده و زمینه‌ای مناسب برای بررسی خشونت مرز و تجربه چندحسی مخاطب فراهم می‌آورد. با وجود ماهیت چندرسانه‌ای پروژه، دامنه پژوهش به سه عکس منتخب از کتاب پروژه محدود شده است. این گزینش هدفمند، امکان تمرکز تحلیلی بیشتر و دقیق‌تری را فراهم می‌کند. تصاویر منتخب، بیشترین ظرفیت بصری برای تحلیل زیبایی‌شناسی انتقادی از حیث ترکیب‌بندی، نور محیط و فرم عناصر طبیعی و انسان‌ساخت را دارا هستند. افزون‌براین، هر یک از آنها با برخورداری از نشانه‌های مناسب، به مثابه آپاراتوس‌های امنیتی فوکو، چگونگی توزیع قدرت،

کنترل و نظارت را در چشم‌انداز مرزی نشان می‌دهند. نشانی دقیق تارنمای تصاویر در پایان فهرست منابع ذکر شده است.

مبانی نظری پژوهش

تأملاتی در ریشه‌شناختی و مفهوم چشم‌انداز مرزی

واژه چشم‌انداز مرزی (Borderscape) یک اصطلاح ترکیبی از دو واژه «border» به معنای «مرز»، «سرحد» یا «کناره» و «scape» به معنای «شکل»، «منظره» یا «نما» است. این اصطلاح تا پیش از آغاز قرن بیست و یکم ناشناخته بود، اما امروزه به واژه‌ای پرکاربرد تبدیل شده است، حتی اگر تعریف واضحی از این اصطلاح وجود نداشته باشد.

گمان می‌رود این اصطلاح توسط دو هنرمند پرفورمنس، گیرمو گومز پنی^۹ و روبرتو سیفوئنتس^{۱۰} ابداع شده باشد، که برای نخستین بار آن را در عنوان یک اجرا در سال ۱۹۹۹ با نام «چشم‌اندازی مرزی ۲۰۰۰: کیچ، خشونت و شمنیسم در پایان قرن» به کار بردند (Dell' Agnese, 2015, 4). النا دل‌آگنیس جغرافی‌دان سیاسی، از نخستین پژوهشگرانی بود که اصطلاح چشم‌انداز مرزی را در مطالعات مرزهای بین‌المللی به کار برد. به گفته او، «چشم‌انداز مرزی، فضایی است که به واسطه جریان‌های فراملی شکل می‌گیرد و بازآرایی می‌شود و از چارچوب مدرنیستی مرزهای ملی ثابت و مشخص فراتر می‌رود» (Ibid, 6). آرجون آپادورای^{۱۱} انسان‌شناس فرهنگ‌گرا، در کتاب *مدرنیته در مقیاس بزرگ* پیشنهاد می‌کند که با جداکردن پسوند «اسکیپ» از پیشوند «لند» به معنای «سرزمین»، امکان گسترش ظرفیت مفهومی برای اصطلاحات تازه فراهم می‌شود. اصطلاحاتی که با همین پسوند ساخته می‌شوند؛ مانند چشم‌انداز مرزی (Brambilla, 2015, 22). درواقع، استدلال آپادورای تفسیر مهمی را برای بررسی ظرفیت انتقادی مفهوم چشم‌انداز مرزی ارائه می‌دهد و نشان می‌دهد که این اقدام، محدودیت‌های معنای سنتی «چشم‌انداز» را به عنوان یک فضای جغرافیایی ثابت یا یک منظره دیداری، از میان برمی‌دارد. بدین ترتیب، واژه جدید «چشم‌انداز مرزی» به عنوان مفهومی منعطف و پویا به کار می‌رود بدون آن که گرفتار ابهام ریشه‌شناختی یا محدودیت‌های نگرش سنتی به چشم‌انداز باشد (Ibid). به اعتقاد کیارا برامبیللا پژوهشگر انسان‌شناسی و ژئوپلیتیک انتقادی، مفهوم چشم‌انداز مرزی دارای دوگانگی معناست که از ترکیب دو بُعد «چشم‌انداز» و «مرز» شکل می‌گیرد. به این معنا که «چشم‌انداز» در سنت اروپایی با نوعی ابهام همراه است و هم می‌تواند بازنمایی بصری بخشی از فضا با ارزش‌های زیبایی‌شناختی باشد و هم به قلمروی واقعی و سرزمینی آن اشاره کند (Ibid, 23). به طور مشابه، پویایی مفهوم «مرز» در فرایند مرزبندی، که در نقشه‌برداری خطوط مرزی به عنوان خطوط جدایی میان حاکمیت‌های دولت - ملت کمتر آشکار است، نمایان می‌شود.

بنابراین، مفهوم چشم انداز مرزی را نمی توان صرفاً به مثابه یک مکان مرئی یا تصویری زیبایی شناختی درک کرد؛ سرچشمه آن در شبکه ای پیچیده از پیش شرطها نهفته است که بلافاصله قابل رؤیت نیستند و در تعاملی تنگاتنگ میان فضا، تجربه زیسته و قدرت شکل می گیرند (Ibid).

استراتژی زیبایی شناسی انتقادی

فضاهای مرزی و عناصر فیزیکی مرز مانند دیوارها و حصارها، نه تنها ساختارهایی امنیتی و سیاسی اند، بلکه خود به مثابه ابژه هایی هنری و فرهنگی عمل می کنند که امکان بازنمایی و تجربه زیبایی شناختی و اخلاقی مرزها را فراهم می آورند. از همین رو، آن لور آمیلهاث سزاری، پژوهشگر مطالعات مرزی، پیشنهاد می کند که «به دیوارها از دریچه تولیدات هنری بنگریم، چرا که این آثار نوعی مقاومت در برابر خشونت تحمیل شده از سوی قدرت حاکم بر چشم انداز به شمار می آیند» (Szary, 2012, 217). از نظر وی، مرز دیوارکشی شده در آثار هنری به ابژه ای بدل می شود که ما را از نگرش های سنتی به منظره دور می کند (Ibid). ویلیام کالاهان استاد و پژوهشگر روابط بین الملل، در مقاله «سیاست دیوارها: موانع، جریان ها و امر والا» به بررسی اهمیت سیاسی و اخلاقی دیوارهایی مثل دیوار چین، دیوار اسرائیل و دیوار آمریکا. مکزیک پرداخته است. به عقیده کالاهان، «به جای آنکه دیوارها را صرفاً بازنمایی هایی از حاکمیت، هویت و امنیت درک کنیم، با استراتژی مبتنی بر «زیبایی شناسی انتقادی» آن ها را به عنوان مجموعه ای از مکان ها در نظر بگیریم که برای برانگیختن احساساتی چون لذت، شگفتی، انزجار، خشم و اندوه طراحی شده اند و خود نوعی پرفورمنس سیاسی به شمار می روند» (Callahan, 2018, 475). برای نمونه، کالاهان به دیوار بزرگ چین اشاره می کند و بر این باور است که استراتژی زیبایی شناسانه انتقادی برای درک آن به مثابه یک ابژه و تجربه عاطفی سودمند است. او یادآوری می کند که این دیوار برای بسیاری، قطعه ای الهام بخش از چیزی بسیار بزرگ، پیچیده و متناقض است؛ دیواری که اغلب همچون اژدهایی باشکوه توصیف می شود که به نرمی از میان تپه های شیب دار و دره های عمیق شمال چین عبور می کند (Ibid, 476). با این حال، به زعم وندی براون نظریه پرداز سیاسی، دیوارهای قرن بیست و یکم تنها از جنبه های منفی شگفت آورند. دیوار ایالات متحده «هیولایی اهریمنی» است، و دیوار اسرائیل به جای آنکه چون اژدهایی باشکوه از میان تپه ها عبور کند، همچون ماری بر زمین می خزد. از نظر براون، دیوارهای معاصر نمونه هایی از قدرت هژمونیک نظامی شده اند که حس «ترس و وحشت» برمی انگیزند (Brown, 2010, 114). به گفته کالاهان، وقتی از «زیبایی شناسی» در عرصه سیاست جهانی سخن می گوئیم، منظور ما صرفاً نظریه زیبایی شناسی نیست، بلکه تمرکز بر شیوه های سازماندهی نظم اجتماعی است که زمینه ساز طرح پرسش های اخلاقی می شوند. این استراتژی زیبایی شناسانه انتقادی، بُعد بصری دیوار را

به سان فرصتی می‌نگرد؛ فرصتی که در آن دیوارها، به سبب توانایی‌شان در برانگیختن احساسات از ارزشی ویژه برخوردار می‌شوند. در چنین شیوه‌ای، نگرش ما به دیوارها فراتر از موانع مادی و یا نمادین می‌رود و آن‌ها را نه صرفاً به عنوان پارتیشن‌های فضایی (مانند مرزهای سرزمینی) که به عنوان تجربیات چندحسی دیدن، شنیدن، لمس و بوییدن در نظر می‌گیریم؛ تجربیاتی که قلمرو دیدنی‌ها، گفتنی‌ها و اندیشیدنی‌ها را از نو ترسیم و بازتقسیم می‌کنند (Callahan, 2018, 475).

بیوگرافی و رویکرد عکاسی ریچارد میزرک

ریچارد میزرک زاده ۱۹۴۹ در لس‌آنجلس است. او در سال ۱۹۷۱ از دانشگاه برکلی کالیفرنیا در رشته روان‌شناسی فارغ‌التحصیل شد و فعالیت حرفه‌ای خود را در عکاسی آغاز کرد. آثار میزرک بیانگر نگاهی انتقادی به مسائل و چالش‌های اجتماعی پیرامونش است. تصاویر او، نمایانگر دیدگاه‌هایش نسبت به جامعه و طبیعت، با تمرکز و توجه ویژه به مؤلفه‌های زیبایی‌شناختی، تأثیری به سزا بر مخاطبان داشته‌اند (Schuman, 2011, 16). یکی از تأثیرگذارترین آثار میزرک مجموعه عکس‌هایی است که از بیابان‌های جنوب غربی آمریکا تحت عنوان «کانتوها»^{۱۲} ثبت کرده است؛ اصطلاحی معادل «سرود» یا «غزل‌واره» که طنین برخی مضامین کتاب مقدس را دارد. رویکرد او در کانتوها، از جمله «کانتوهای بیابان» و «کانتوهای مرز»، عمدتاً معطوف به بهره‌برداری انسان از طبیعت است. آثار میزرک، هم از نظر مضمون و مفهوم دارای لایه‌های پیچیده‌ای‌اند که تأثیر سیاست، صنعت و تکنولوژی بر طبیعت را بازنمایی می‌کنند و هم از لحاظ بصری، واجد دقت و ظرافتی چشمگیرند. بدین لحاظ، مسئله اصلی در خوانش آثار میزرک، تحلیل ابعاد اجتماعی، اکولوژیکی و به ویژه ابعاد سیاسی آن‌هاست. از دیدگاه لیز ولز نویسنده و منتقد هنر، اگرچه میزرک آثار خود را با عبارات آشکار سیاسی عرضه نمی‌کند، اما دغدغه‌های او نسبت به زمین و منابع آن، به شکل ضمنی به سیاسی‌بودن کار او اشاره دارد (Wells, 2011, 108). از نظر منتقدان دیگر مانند شارلوت کاتن، «دیدگاه و نگرش سیاسی و زیست‌محیطی میزرک در تصاویری که از نابودی مناظر و تخریب منابع طبیعی به دست انسان به ثبت رسانده، به روشنی مشهود است» (Cotton, 2004, 96). درحالی‌که ربکا سولنیت^{۱۳} معتقد است، زیبایی‌شناسی سنتی و چشمگیر عکس‌های میزرک با دلالت‌های سیاسی پیچیده آن‌ها هم‌خوانی ندارد. تلاش‌های او، چه در آثار آغازین و چه در کارهای ادامه‌دار، همواره شکاف آشکاری میان فرم و محتوا در عکاسی منظره نشان می‌دهد، زیرا مسائل اجتماعی و سیاسی را از طریق زیبایی بصری مطرح می‌کند (Hoelscher, 2017, 453). چنان‌که میزرک در مصاحبه‌ای با استیون هولشر می‌گوید، هرگز نتوانسته بین

زیبایی‌شناسی عکاسی و قرار گرفتن در محیط سیاسی تعادلی برقرار کند. آثار او در چهل سال اخیر نشان‌دهنده این دوگانگی است و این تنش، فرایند تولید آثاری را که بتوانند هم‌زمان ارزش زیبایی‌شناسانه و پیام سیاسی را منتقل کنند، دشوار می‌سازد. با این حال علاقه او به تضاد میان تجربه زیبایی‌شناختی و حقیقت‌گویی عکاسی، محرک اصلی استفاده از آن در راستای اهداف اجتماعی است (Ibid, 455). بنابراین رویکرد کلی میزک را می‌توان به عنوان کنشی بصری در نسبت تنش‌آلود میان زیبایی‌شناسی و سیاست در نظر گرفت، که امکان انتقال هم‌زمان ارزش‌های زیبایی‌شناسانه و پیام‌های سیاسی را فراهم می‌کند. او «زمین» را به عنوان مکانی برای فعالیت سیاسی و «چشم انداز» را به عنوان ساختاری تصویری که معنا را شکل می‌دهد، نشان می‌دهد و امکان تأمل در رابطه میان فرم و محتوا را برای مخاطب فراهم می‌آورد.

معرفی نمایشگاه و کتاب عکس «کانتوهای مرز»

مجموعه «کانتوهای مرز» همکاری منحصر به فرد ریچارد میزک با گیلرمو گالیندو است که در سال ۲۰۱۶ به صورت نمایشگاه در موزه هنر سن خوزه^{۱۴} و همچنین به شکل کتاب ارائه شد. در بخش نمایشگاه (شکل ۱)، عکس‌های میزک در مقیاس بزرگ، مناظر گسترده‌ای را نشان می‌دهند که شامل تپه‌های بیابانی، مزارع، رودخانه‌ها و اقیانوس است و در آن‌ها بخش‌هایی از دیوار مرزی آمریکا - مکزیک و عناصر مرزی قابل مشاهده‌اند. این تصاویر همراه با سازهای موسیقایی گالیندو ارائه شدند؛ سازهایی که از اشیاء شخصی و به جا مانده مهاجران، از جمله بطری‌های آب، پوکه‌های تفنگ ساچمه‌ای، نردبان‌ها و بخش‌هایی از دیوار ساخته شده‌اند و با تولید صدا از طریق این متعلقات، امکان سخن گفتن قربانیان نامرئی مهاجرت را فراهم می‌کنند. نمونه‌ای از این سازها بشکه‌ای فلزی و آبی‌رنگ است که پیش‌تر در ایستگاه آب استفاده می‌شد و با گلوله‌های گشت مرزی و گروه‌های ضد مهاجر سوراخ شده است (شکل ۲). قطرات آب از آن بر روی صفحه‌ای فلزی می‌چکد و صدای باران مانند آن یادآور «راه اشک‌ها»^{۱۵} و صدای مرگ و زندگی هزاران مهاجر است (Miles, 2018, 11). در کتاب پروژه، میزک علاوه بر ثبت دیوار و ویژگی‌های طبیعی محیط، تأثیرات انسانی را نیز به تصویر می‌کشد؛ از جمله آثار مهاجرت و زندگی روزمره جوامع محلی در نزدیکی دیوار. حضور گشت مرزی و میدان‌های تیر، به عنوان فضاهایی برای زندگی، آموزش و فعالیت مأموران، نیز در این مناظر دیده می‌شود. میزک چشم‌اندازهای مرزی را هم به عنوان مکان‌هایی برای مقاومت و هم فضاهایی برای ایجاد ترس نشان می‌دهد و پیامدهای تهدیداتی مانند خشونت و مرگ توسط قاچاقچیان و گروه‌های ضد مهاجر را بر عبورکنندگان برجسته می‌کند (Ibid).

شکل ۱. نمایشگاه عکس و اینستالیشن کانتوهای مرز در موزه هنر سن خوزه، ۲۰۱۶ (URL1)

شکل ۲. چشمه اشک، گیلرمو گالیندو، ۲۰۱۴ (URL2)

به طور کلی در این مجموعه، آثار میزبرک لایه‌های معنایی و ماهیت دوگانه چشم‌انداز مرزی را نشان می‌دهند. او با استفاده از زیبایی‌شناسی عکاسی منظره، هم فضا را برجسته می‌کند و هم مخاطب را نسبت به خطرات مهاجرت و تناقض میان جذابیت بصری و خشونت موجود در مرز آگاه می‌سازد. این رویکرد نه تنها ابعاد ایدئولوژیک دیوار را آشکار می‌کند، بلکه نقدی مؤثر بر سیاست‌ها و کمپین‌های ساخت دیوار در دوران ریاست جمهوری ترامپ ارائه می‌دهد. در ادامه، تحلیل سه عکس از این مجموعه ارائه می‌شود تا نشان داده شود که زیبایی‌شناسی بصری

می‌تواند به‌عنوان یک استراتژی انتقادی، امکان آشکارسازی خشونت و تأمل اخلاقی تماشاگر را فراهم کند.

تحلیل سه تصویر از مجموعه عکس «کانتوهای مرز» بر مبنای زیبایی‌شناسی انتقادی

در این پژوهش، برای تحلیل مجموعه عکس «کانتوهای مرز»، سه عکس به‌صورت هدفمند از کتاب پروژه انتخاب شده‌اند تا امکان بررسی دقیق‌تر هریک از آن‌ها از منظر زیبایی‌شناسی انتقادی فراهم شود. این تصاویر واجد ویژگی‌های بصری و دلالت‌گر قابل‌توجهی‌اند؛ از جمله قاب‌بندی، نور محیط، فرم عناصر طبیعی و انسان‌ساخت. افزون‌بر این، در هر سه تصویر نشانه‌ها و سازوکارهای نظارتی، به‌عنوان آپاراتوس‌های امنیتی قدرت در منظره مرز حضور دارد. تحلیل تصاویر با رویکرد زیبایی‌شناسی انتقادی انجام می‌شود تا ساختار بصری دیوار، جلوه‌های خشونت موجود و تجربه احساسی آن در نسبت با ملاحظات اخلاقی بررسی شود.

شکل ۳، منظره‌ای از دیوار مرزی آمریکا-مکزیک در محدوده نوگالس و آریزونا را نشان می‌دهد. خطوط عمودی و تکرارشونده میله‌های دیوار که سراسر قاب را اشغال کرده‌اند، نخستین عنصر غالب تصویر هستند. این نظم هندسی در نگاه نخست نوعی زیبایی بصری ایجاد می‌کند، اما هم‌زمان حس محصور بودن را نیز منتقل می‌کند. امتداد نور و سایه بر سطح زمین و بوته‌ها این حس را تشدید می‌کند و نگاه بیننده ناخواسته میان میله‌ها گرفتار می‌شود و تجربه‌ای ناخوشایند از ممنوعیت عبور ایجاد می‌کند. دیوار در مرکز قاب، در واقع همان ابژه قدرت و یکی از آپاراتوس‌های امنیتی است که عبور آزادانه از منظره را ناممکن می‌سازد و مرزبندی نمادین و فیزیکی میان «خودی» و «دیگری» را نمایان می‌کند. شکاف‌های میان میله‌ها، در عین اینکه امکان دیدن سمت دیگر را فراهم می‌کنند، احساس فاصله و تفاوت را پررنگ‌تر می‌سازند و بیننده را به بازخوانی هویت و جایگاه شهروندی در دو سوی مرز وامی‌دارند. خانه‌های پشت دیوار، به‌ویژه خانه آبی‌رنگ، با آن‌که نشانه‌هایی آشنا از مکان، سکونت و زیست روزمره‌اند، در دل این قاب سویی‌ای از بیگانگی پیدا می‌کنند. همچنین، رنگ روشن و شکل معمولی خانه‌ها، در تضاد با تیرگی تهدیدآمیز و صلابت میله‌ها و سایه‌های تیز آن‌ها قرار می‌گیرد. این تضاد، دوگانگی ماهیت چشم‌انداز مرزی را برجسته می‌کند و به‌طور هم‌زمان تجربه تقابل‌های دوتایی چون «امنیت و تهدید»، «خودی و بیگانه» و «آزادی و محدودیت» را آشکار می‌سازد. در این قاب‌بندی، کشمکش میان زیبایی بصری و خشونت ساختاری مرز، به‌صورت نقدی اخلاقی و سیاسی عمل می‌کند و نشان می‌دهد که این قاب نه تنها یک اثر زیبایی‌شناسانه، بلکه به‌مثابه بازنمایی انتقادی از محصورسازی، جداسازی و اثرات سیستم‌های نظارت بر زیست انسانی است. در نهایت، عکس

میزرک با عنوان تکان‌دهنده «لعنت بر آمریکا»^۶، پیام اجتماعی و پرسش اخلاقی را بیان می‌کند و بیننده را به تأمل دربارهٔ سیاست‌های مرزی و حقوق انسانی مهاجران هدایت می‌کند.

شکل ۳. لعنت بر آمریکا، ریچارد میزک، نوگالس، آریزونا، ۲۰۱۳ (URL3)

شکل ۴ منظره‌ای از دیوار مرزی آمریکا. مکزیک در شرق نوگالس و آریزونا را نشان می‌دهد. دیوار مرزی و جادهٔ خاکی در موازات یکدیگر، به صورت مارپیچ در چشم‌انداز وسیع امتداد می‌یابند. تیرگی دیوار در کنار روشنایی جاده، نه تنها کنتراست بصری قاب را افزایش می‌دهد، بلکه جهت‌گیری و پیش‌روی این دو عنصر را در چشم‌انداز برجسته می‌کند و نگاه را به سوی عمق تصویر هدایت می‌کند. ترکیب‌بندی عکس و زاویهٔ دید انتخاب‌شده، تأکیدی بر فرم دیوار و مسیر جاده دارد و انحنای ممتد آن‌ها تا دور دست، حس تداوم سلطهٔ قدرت ایالات متحده بر چشم‌انداز مرزی را منتقل می‌کند. در تحلیل زیبایی‌شناسی این عکس، دیوار آمریکا - مکزیک را می‌توان به دیوار چین تشبیه کرد که همانند آن، تجربه‌ای نزدیک به والایی و عظمت بصری را در ذهن بیننده برمی‌انگیزد. اگرچه دیوار آمریکا - مکزیک فاقد شکوه معماری و قدرت بصری دیوار بزرگ چین است، اما در مقیاسی وسیع عمل می‌کند و احساسی از امر والا ایجاد می‌کند. آسمان تیرهٔ ابری

و افق تاریک، این حس والایی منظره را تقویت می‌کنند. دیوار با عبور منحنی‌وار از میان تپه‌های مرزی، گستردگی و اقتدار خود را در قالب یک معماری مرزی نوین به نمایش می‌گذارد. تصویر این سازه، علاوه بر والایی و عظمت بصری، به طور هم‌زمان نقش یک آپاراتوس امنیتی را نیز آشکار می‌کند و تسلط سازوکارهای نظارتی بر چشم‌انداز، جداسازی جوامع محلی و ممنوعیت عبور مهاجران را به شکل دیداری عینیت می‌بخشد. در این استراتژی بصری، میزک دیوار را از موقعیت ایستا و عادی‌شده‌اش جدا کرده و آن را به سوژه‌ای مسئله‌ساز تبدیل می‌کند. به بیان دیگر، عکاسی او با رویکردی انتقادی، دیوار را از سطح یک واقعیت عینی به سطح یک پرسش سیاسی ارتقا می‌دهد و دوگانگی چشم‌انداز و پویایی مرز را نشان می‌دهد. بنابراین عکس میزک نه صرفاً بازنمایی یک منظره است، بلکه بخشی از پرفورمنس سیاسی محسوب می‌شود که با مخاطب وارد رابطه‌ای احساسی و تفسیری می‌شود و پیام‌های سیاسی و اخلاقی خود را منتقل می‌کند.

شکل ۴. ریچارد میزک، دیوار، شرق نوگالس، آریزونا، ۲۰۱۵ (URL4).

شکل ۵، منظره‌ای وسیع از بیابان را در زمان غروب یا سپیده‌دم، در نزدیکی مرز کالکزیکو و کالیفرنیا نشان می‌دهد. رنگ‌های گرم نارنجی، طلایی و صورتی آسمان در خط افق با تونالیته‌های سرد و

خاکستری زمین و بوته‌های پراکنده تلاقی یافته و قاب را به دو بخش روشن و تیره تقسیم کرده‌اند. در پیش‌زمینه، چهار تایلر فرسوده که با میله و زنجیر به یکدیگر متصل شده‌اند، روی خاک بیابان قرار گرفته‌اند و هیچ نشانه‌ای از حضور انسانی در اطراف دیده نمی‌شود. عکس میزک با عنوان «تایلر کشیدن با چهار چرخ»^{۱۷} بازنمایی بصری یکی از تکنیک‌های نظارتی گشت مرزی است؛ ابزاری که با کشیده شدن تایلر روی خاک، سطح زمین را صاف کرده و امکان ردیابی عبور مهاجران را فراهم می‌آورد. بافت شن‌ها و خطوط نامنظم سطح خاک، آثاری از ردپاهای انسانی و آثار عبور خودرو را در تصویر نمایش می‌دهند؛ نشانه‌هایی که هم از حضور مهاجران حکایت دارند و هم از تلاش پلیس مرزی برای متوقف کردن آن‌ها. این عکس به روشنی نشان می‌دهد که حتی با وجود دیوار و مکانیسم‌های امنیتی، مهاجران همچنان راهی برای عبور پیدا می‌کنند. دیوار نه تنها مانع عبور نمی‌شود، بلکه مسیرها را خطرناک‌تر کرده و الگوهای مهاجرت را از موقت به دائمی تغییر می‌دهد. در این تصویر، میزک خشونت را در قالب یک منظره زیبایی‌شناختی ارائه می‌کند. چشم‌انداز مرز در ظاهر آرام و معصوم به نظر می‌رسد، اما در عمق خود حامل رمزگان تروماتیک و نشانه‌های کنترل، تعقیب و حتی مرگ است. تصویر بر شکل‌هایی از خشونت تمرکز دارد که معمولاً در مرز دیده نمی‌شوند، اما برای حفظ و کنترل مرزی پیوسته انجام می‌گیرند. تایلرها به عنوان آپاراتوس‌های امنیتی عمل می‌کنند و به طور ضمنی بیان‌گر سازوکارهای نظارتی‌اند که در فرایند عبور بر مهاجران تحمیل می‌شود و از دید عمومی پنهان می‌ماند. در واقع، آنچه در این تصویر غایب است حضور مهاجران و عبور مخفیانه و مخاطره‌آمیز آنان است؛ حضوری که تنها از طریق نشانه‌ها، ردپاها و آثار غیرمستقیم قابل تشخیص می‌شود. بنابراین منظره‌ای که در ظاهر زیبا و خاموش است، هم‌زمان بر فقدان، خشونت و مرگ‌های رخ داده در مرز گواهی می‌دهد. این همان دوگانگی چشم‌انداز مرزی است که تجربه‌ای متناقض در بیننده پدید می‌آورد و میزک از آن به عنوان استراتژی انتقادی در نقد فرایندهای بازدارندگی مرز بهره می‌گیرد. او با اتکا به زیبایی‌شناسی منظره، مفهوم مرز را ساختارشکنی کرده و سرکوب نظام‌مند نهفته در آن را در قالبی شاعرانه و بصری آشکار می‌سازد و مخاطب را به تأمل اخلاقی درباره پیامدهای انسانی‌اش فرا می‌خواند.

شکل ۵. ریچارد میزرک، تایر کشیدن با چهار چرخ، نزدیک کالزیکو، کالیفرنیا، ۲۰۱۴ (URL5).

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر، با هدف بررسی رویکرد چشم‌انداز مرزی در عکاسی منظره به عنوان یک استراتژی انتقادی در آشکارسازی خشونت و ایجاد تأمل اخلاقی در مخاطب، به واکاوی لایه‌های پنهان معنایی و تجربه‌های متناقض در مرزها پرداخت. یافته‌ها در پاسخ به دو پرسش پژوهش نشان دادند که عکاسی منظره می‌تواند بستری مؤثر برای مرئی‌سازی اشکال نامرئی خشونت و مکانیسم‌های نظارتی در چشم‌انداز مرز ایجاد کند. همچنین یافته‌ها نشان دادند که ماهیت دوگانه چشم‌انداز مرزی در عکاسی منظره، با آشکار ساختن و امکان بخشیدن به تجربه هم‌زمان تقابل‌های دوتایی چون «خودی و دیگری»، «امنیت و تهدید» و «حضور و فقدان»، زمینه‌ای برای تأمل انتقادی و طرح ملاحظات سیاسی و اخلاقی پیش روی مخاطب قرار می‌دهد. در تحلیل سه عکس از مجموعه «کانتوهای مرز» اثر ریچارد میزرک مشخص شد که او با بهره‌گیری از استراتژی

زیبایی‌شناسی انتقادی و نمایش تضاد میان زیبایی‌شناسی بصری و خشونت ساختاری مرز، بیننده را تحت تأثیر قرار می‌دهد و چشم‌انداز مرز را به میدان پرسش‌گری، مقاومت و تأمل اخلاقی تبدیل می‌کند. این رویکرد با مفهوم «آپاراتوس‌های امنیتی» در اندیشه فوکو نیز هم‌خوانی دارد. میزک در عکاسی منظره، دیوار، حصار و نشانه‌های گشت مرزی آمریکا را به مثابه آپاراتوس‌های امنیتی نشان می‌دهد تا هم محدودیت‌های مرزی را نمایان سازد و هم تجربه‌های زیسته کسانی که در این فضاها حضور دارند را قابل درک کند. علاوه بر این، او در این مجموعه نوعی پرفورمنس سیاسی را در بستر عکاسی منظره به اجرا می‌گذارد؛ پرفورمنسی که نشان می‌دهد دیوارها صرفاً سازه‌هایی سخت و تثبیت‌شده نیستند، بلکه مکان‌هایی پیچیده از جریان احساسات، گسست-ها، تروما و مقاومت‌اند. در عکس‌های میزک، زیبایی‌شناسی و امر سیاسی در نزدیک‌ترین سطح ممکن در مجاورت یکدیگر قرار می‌گیرند. این هم‌جواری به او امکان می‌دهد تا زیبایی‌شناسی تصاویر را در خدمت کارکردی انتقادی بگیرد و نشان دهد که چشم‌انداز مرزی، تنها یک پهنه جغرافیایی صرف نیست، بلکه عرصه‌ای سیاسی-زیبایی‌شناختی است که در آن قدرت، خشونت و احساس به‌طور هم‌زمان تولید و بازتولید می‌شوند. در نهایت، بررسی رویکرد چشم‌انداز مرزی در مجموعه «کانتوهای مرز» نشان می‌دهد که میزک مرز آمریکا-مکزیک را نه به مثابه فضایی ایستا، بلکه به‌عنوان چشم‌اندازی پویا و چالش‌برانگیز ارائه می‌کند. در این چشم‌انداز، یکی از راهبردهای مقاومت در برابر دیوار، تخریب هنرمندانه آن با کاربری زیبایی‌شناسی است که میزک در کار خود، به خوبی آن را اجرا کرده است.

پی‌نوشت

1. Taller Yonke
2. Valeska Soares
3. Ana Teresa Fernández
4. Chantal Akerman
5. Border Cantos
6. Richard Misrach
7. Guillermo Galindo
8. Don Bartletti
9. Guillermo Gómez Peña
10. Roberto Sifuentes
11. Arjun Appadurai
12. Cantos

13. Rebecca Solnit

14. San Jose Museum of Art

15. Trail of Tears

اصطلاحی تاریخی که به کوچ اجباری و ویرانگر قبایل سرخ پوست آمریکا در قرن نوزدهم اشاره دارد و نمادی از رنج و مرگ گسترده است.

16. Fuck U.S.A.

17. Four Tire Drag

References

- Amri, M. (2025). Light Leak as Method: Theorizing a Photographic Accident. *American Anthropologist*, 127 (4), 833-840.
- Brambilla, C. (2015). Exploring the Critical Potential of the Borderscapes Concept, *Geopolitics*, 20 (1), 14-34.
- Brown, W. (2010). *Walled States, Waning Sovereignty*. New York: Zone Books.
- Callahan, W. (2018). The politics of walls: Barriers, flows, and the sublime. *Review of International Studies*, 44 (3), 456-481.
- Cotton, C. (2004). *The Photograph as Contemporary Art*. London: Thames & Hudson.
- Dell'agnese, E. (2005) The US-Mexico Border in American Movies: A Political Geography Perspective, *Geopolitics*, 10 (2), 204-221.
- Dell'Agnesa, E. & Szary, A. L. A. (2015). Borderscapes: From Border Landscapes to Border Aesthetics, *Geopolitics*, 20 (1), 4-13.
- Hoelscher, S. (2017). A Collision between Beauty and Ugliness: An Interview with Richard Misrach. *GeoHumanities*, 3 (2), 451-488.
- Foucault, M. (2022). *Security, Territory, Population: Lectures at the Collège de France, 1977-1978* (S. M. J. Seyyidi. Trans.). Tehran: Charkh Publishing. (In Persian)
- Miles, P. A. (2018). The Social Expulsion of the Migrant: Aesthetic and Tactical Interventions. *Journal of Social Theory in Art Education*, 38, 5-15.
- Moze, F. & Spiegel, S. J. (2022). The aesthetic turn in border studies: Visual geographies of power, contestation and subversion. *Geography Compass*, 16 (4), Article e12618.
- Schuman, A. (2011). *Human Footprints: A Conversation between Aaron Schuman and Richard Misrach*. Translated by Samira Norovnazasri. *Tandis, Art and Architecture Journal*, 171, 16-17. (In Persian)
- Schimanski, J. (2015). Border Aesthetics and Cultural Distancing in the Norwegian-Russian Borderscape. *Geopolitics*, 20, 35-55.
- Szary, A. L. A. (2012). Walls and Border Art: The Politics of Art Display. *Journal of Borderlands Studies*, 27:2, pp. 213-228.

Ulibarri, K. L. (2019). Documenting the US-Mexico Border: Photography, Movement, and Paradox, *Art Journal*, 78 (2), 48-67.

Wells, L. (2011). *Land Matters: Landscape Photography, Culture and Identity*. London & New York: Routledge.

(URL1): www.hyperallergic.com

(<https://hyperallergic.com/309764/making-art-from-the-materials-left-behind-at-the-us-mexico-border/>)
Last accessed: 19 Nov 2025.

(URL2): www.aperture.org

(<https://aperture.org/editorial/border-cantos-misrach/>) Last accessed: 19 Nov 2025.

(URL3): www.publicdelivery.org

(<https://publicdelivery.org/richard-misrach-border-cantos/>) Last accessed: 19 Nov 2025.

(URL4): www.publicdelivery.org

(<https://publicdelivery.org/richard-misrach-border-cantos/>) Last accessed: 19 Nov 2025.

(URL5): www.publicdelivery.org

(<https://publicdelivery.org/richard-misrach-border-cantos/>) Last accessed: 19 Nov 2025.